

Besturen: niet zonder risico

© Shutterstock

Als bestuurder van een vennootschap kan je persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor alles wat daar niet volgens de regels verloopt, en dat kan serieuze financiële consequenties hebben. “Het is een eenvoudige redenering: wie zich niet houdt aan deugdelijk bestuur, kan daar in zijn privévermogen op aangesproken worden”, zegt Herman Kerremans, die voor verzekeringsgroep AON de aansprakelijkheid van bestuurders opvolgt. Erik Durnez

De regelgeving is niet zoveel strenger geworden, maar een aantal ‘grote’ zaken hebben de voorbije decennia de voorpagina’s van de kranten gehaald, en dat heeft het thema wel op het netvlies gezet. Twintig jaar geleden was er de heibel rond het faillissement van de laatste grote scheepswerf (de zogenaamde ‘zaak Begemann-Boelwerf’), dan kwam er de uitrol van een grote videoketen (de ‘zaak-Superclub’), begin deze eeuw was er het uiteenspatten van de internetbubbel, en zes jaar geleden de bankencrisis. Plots werden bestuurders van vennootschappen zich ervan bewust dat ze een risico lopen.

Hoe reëel is dat gevaar? Herman Kerremans zet voor ons de hoofdlijnen uiteen. “De juridische redenering is heel eenvoudig. Als je je niet houdt aan de regels van deugdelijk bestuur en dat leidt tot schade, dan kan je als bestuurder daarop in je privévermogen aangesproken worden.”

Hij ziet drie belangrijke lijnen. Bestuurders kunnen eerst en vooral aansprakelijk gesteld worden bij een beheersfout. De bestuurder is, in de geest van de wet, een mandataris die een opdracht krijgt van de vennootschap. “Dat is een fiduciaire

aansprakelijkheid: je krijgt het vertrouwen, je moet je opdracht tot een goed einde brengen en op het einde van het jaar een mooi resultaat voorleggen. Doe je het niet goed en het bedrijf gaat failliet, dan zal de curator bekijken of hij je namens de gefailleerde vennootschap kan vervolgen voor slecht bestuur. In een scenario kan je als bestuurder tot de orde worden geroepen door de aandeelhouders.” Dat gebeurt wel vaker in beursgenoteerde vennootschappen: aandeelhouders die de waarde van hun portefeuille zien kelderen, en daar – eventueel met de hulp van een gespecialiseerde aandeelhoudersactivist – een zaak van maken.

In dezelfde zin is er ook een verzwaarde aansprakelijkheid voor het niet respecteren van de statuten of de verplichtingen van de vennootschapswetgeving. Dat staat gelijk met een vermoeden van fout. En ook als de sociale en fiscale verplichtingen niet zijn nagekomen, kan de RSZ of de fiscus daar de bestuurders privé voor aanspreken.

“Er zijn nog altijd een reeks familiale bedrijven die denken dat het hen niet kan overkomen” Herman Kerremans

PARKET

Het tweede luik, naast de burgerlijke, is de strafrechtelijke aansprakelijkheid. Dan gaat het onder meer over arbeidsveiligheid – een dodelijk ongeval op de werkvloer, bijvoorbeeld – en over milieudelicten. Herman Kerremans: “Dat zijn doorgaans heel mediatieke gevallen: meestal komt het parket er bij te pas, er volgt een dagvaarding en de volgende dag staat het in de kranten.”

Een derde deelgebied zijn de administratieve procedures van overheidsinstellingen. Dan gaat het bijvoorbeeld om administratieve procedures, die soms tot een gerechtelijk onderzoek aanleiding geven. Denk in dit geval aan overheidsinstellingen als de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), wanneer het over beursgenoteerde bedrijven gaat, of over het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), of over de Nationale Bank, wanneer het over vergunningen voor banken en verzekeringsmaatschappijen gaat, of over de Raad voor Mededinging, wanneer er kartelvorming ter sprake komt.

Over hoeveel zaken gaat het? Herman Kerremans schat het voorzichtig in. “Wij zien één of twee nieuwe zaken per week. Niet elke dag dus. En ze komen niet allemaal in de krant. Maar het is wel een reële dreiging. Wij noemen de bestuursaansprakelijkheid een latent risico.”

Helpt deugdelijk bestuur? Er is, zegt Kerremans, juridisch geen zekerheid. “Corporate governance is een code, een afspraak die niet voor de rechtbank afdwingbaar is. Maar er is zeker een verband. Wie zich houdt aan de code-Buysse of de code-Daems, die heeft zijn ‘first line of defence’ toch klaar. Dan weet je hoe je de risico’s van het bedrijf kan beheeren, zowel de strategische als de operationele. Het is de eerste verdedigingslijn.” ■

Kan je je verzekeren voor bestuursaansprakelijkheid?

Haast alle grote Belgische bedrijven hebben een polis. In de kmo-wereld is het pakweg de helft. Er zijn nog altijd een reeks familiale bedrijven die denken dat het hen niet kan overkomen.

Wat dekt een polis?

In principe dekt de verzekering alle gevolgen van een claim. Dat wil dus zeggen: de kosten van verdediging, de gevolgen van een veroordeling of een dading of minnelijke regeling, alsook de boete opgelegd door een administratieve autoriteit. Maar de strafrechtelijke boete kan niet gedekt worden, die boetes kan je in ons land niet afwenden op een derde. En er is nog een andere beperking: bedrag kan niet verzekerd worden.

Tot welk bedrag gaat de verzekering?

De limiet op de Belgische markt ligt in de grootteorde van 300 miljoen euro. Een doorsnee Belgische onderneming komt tussen 20 en 50 miljoen euro uit. Is dat genoeg? Dat is natuurlijk koffiedik kijken. Claims kunnen in beginsel heel hoog oplopen. Dus bekijken we de limiet meestal in functie van het balanstotaal. En ook de premie bepalen we in functie van de balanscijfers.

Het gebeurt écht

Bedrijfsleiders en bestuurders van ondernemingen die geconfronteerd worden met een reusachtige schade-eis? Het zijn echt niet alleen de grote ondernemingen die gevaar lopen. We citeren enkele voorbeelden – die we voor de gelegenheid anoniem hebben gemaakt.

- Een Belgisch chemiebedrijf wordt verkocht aan een internationale groep. Kort nadien wordt de vennootschap strafrechtelijk veroordeeld voor illegale export van gevaarlijke stoffen en ze krijgt ook een fiscale boete voor het niet betalen van douanerechten. De nieuwe eigenaars dienen tegen de vroegere bestuurders een schadeclaim in van 150 miljoen euro.
- De raad van bestuur van een onderneming kent een riant opzeggingsvergoeding toe aan een van de bestuurders, en ze gaat daarmee in tegen de formele beslissing van de algemene vergadering om dat niet te doen. De AV stemt vervolgens de volledige raad van bestuur weg, en de vennootschap dient een claim in tegen zijn vroegere bestuurders. Grootteorde: de ten onrechte toegekende ontslagvergoeding.
- Een chauffeur van een transportbedrijf valt in zijn vrachtwagen in slaap en veroorzaakt een verkeersongeval met verschillende zwaar gewonden. De transportfirma en haar bestuurders worden strafrechtelijk vervolgd ‘omdat de chauffeur de rij- en rusttijden niet respecteerde omdat het management de werknemers dwong om overuren te maken’.

Download onze App

